

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра туризму

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ВК2. Етногеографія України
(вибірковий)

Спеціальність	<u>242 «Туризм і рекреація»</u>
Освітня програма	<u>«Туризм»</u>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Розробник:

(підпис)

Л. І. Єпик, к.і.н., доцент

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто,
схвалено та
затверджено на
засіданні кафедри
туризму

протокол №12 від 10.06.2025 року.

Завідувач кафедри

(підпис)

О. В. Коваленко
(прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

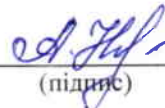
О. В. Коваленко
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується ОП

(підпис)

О. М. Бакуменко
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму надана:

(підпис)

А. В. Новікова (додається)
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(Н. М. Баранік)
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата 01.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Етногеографія України		
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування / Туризму		
3.	Статус ОК	Вибірковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	-		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	ОПП «Туризм» Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»		
6.	Семестр та тривалість вивчення	IV семестр, 1-15 тиждень – для д.ф.н. III семестр, 1-15 тиждень – для з.ф.н.		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів (150 годин)		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття) денна / заочна форма навчання		Самостійна робота денна / заочна форма навчання
		Лекційні	Практичні (семінарські)	
		30/-	30/2	
			Лабораторні	90/148
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Єпик Лариса Іванівна, к.і.н., доцент кафедри туризму, кабінет 211e		
11.1	Контактна інформація	Ел. адреса: larysyabarabash2017@gmail.com		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Теоретична та практична підготовка студентів спеціальності «Туризм і рекреація» щодо опанування основних засад проблеми адекватного понятійно-термінологічного відображення сфери етнонаціональних взаємин, розуміння предмету етногеографії та її місця в системі наук, джерел етногеографії України, структурно-територіальної організації етнонаціональних спільнот і груп.		
12.	Мета освітнього компонента	Забезпечення майбутніх фахівців низкою теоретичних знань та практичних навичок у галузі етногеографії, методології та методики етногеографічних досліджень, розуміння етногеографічних процесів в Україні XX-XXI ст.		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Історично-філософські студії, Громадянська освіта, Географія туризму. 2. Освітній компонент є основою для: Основи екскурсійної діяльності, Туроперейтинг.		
14.	Політика академічної доброчесності	При виконанні практичних робіт, написанні модульних, атестаційних та екзаменаційних робіт студент обов'язково має дотримуватись правил академічної доброчесності. При виявленні фактів списування або академічної не доброчесності робота виконана студентом не зараховується.		
15.	Ключові слова	Етнос, народознавство, географія, етнографічні процеси, етнонаціональні спільноти, туризм, рекреація, культура.		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Як оцінюється ПРН
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання рефератів, есе, планів-конспектів з дисципліни.
ПРН16. Діяти у відповідності із принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання рефератів, есе, планів-конспектів з дисципліни.
ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання рефератів, есе, планів-конспектів з дисципліни.
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	Проведення модульного контролю. Індивідуальні завдання, презентації, доповіді. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Написання рефератів, есе, планів-конспектів з дисципліни.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу. Денна / Заочна форма навчання			Реком. літ-ра	
	Аудиторна робота		Сам. роб.		
	Лк	П.з / семін			Лаб з.
Тема 1. Вступ до курсу. 1.1. Предмет етногеографії та її місце в системі наук. 1.1. Джерела етногеографії України	2	2		12/19	1, 2, 3, 4, 5, 6
Тема 2. Етногеографія як галузь наукових знань. 2.1. Проблеми адекватного понятійно-термінологічного відображення сфери етнонаціональних взаємин 2.2. Етнонаціональні спільноти і групи, середовище їхньої життєдіяльності– основний об'єкт етногеографії.	4	4/2		10/19	2, 5, 7, 9
Тема 3. Концептуальні засади етногеографії 3.1. Демотериторіальні основи етнічності 3.2. Структурно-територіальна організація етнонаціональних спільнот і груп 3.3. Етногеографічні процеси. 3.4. Типологія держав світу за етнонаціональним складом населення.	4	4		10/19	1, 3, 4, 6, 10
Тема 4. Методологічні та методичні основи етногеографічного дослідження держав 4.1. Огляд історії етногеографічних досліджень в Україні 4.2. Методологія етногеографічного дослідження держав 4.3. Методика та загально-наукові методи регіональних етногеографічних досліджень	4	4		10/19	5, 8, 10, 11

4.4. Картографічний метод у етногеографічних дослідженнях					
Тема 5. Етногеографічні процеси в Україні протягом ХХ ст. 5.1. Етногеографія українських земель на початку ХХ ст. 5.2. Етнодемографічні тенденції розвитку України впродовж ХХ ст. 5.3. Зміни структури населення за рідною мовою впродовж 1959–1989 років 5.4. Релігійно-конфесійний чинник етногеографічних змін в Україні впродовж ХХ ст.	4	4		12/18	1, 3, 4, 5, 6, 9
Тема 6. Етногеографічна структура сучасної України 6.1. Етногеографічні параметри державної території та державних кордонів України 6.2. Етнодемографічні співвідношення в структурі населення України. Ідентифікація суб'єктів етногеографічних взаємин 6.3. Географія української етнічної нації в Україні 6.4. Геополітичні проблеми етнокультурної єдності і консолідації етнічних українців 6.5. Географія етнонаціональних груп та невеликих корінних народів в Україні	4	4		12/18	2, 5, 7, 9, 13
Тема 7. Українці за межами України 7.1. Етнічні українці поза межами держави Україна: понятійно-термінологічне означення та історико-географічні передумови 7.2. Географія автохтонного етнічно українського населення в суміжних з Україною державах 7.3. Географія західної української діаспори 7.4. Географія східної української діаспори	4	4		12/18	1, 3, 4, 6, 10, 14, 15
Тема 8. Сучасні проблеми етнонаціональних відносин в Україні 7.1. Сучеречності етнонаціональних взаємин в Україні в регіональному і міжрегіональному вимірах 7.2. Етногеографічні проблеми подолання кризових виявів української етнічності та формування культурної самобутності держави 7.3. Етногеографічні аспекти утвердження в Україні національної ідеї та становлення політичної нації	4	4		12/18	4, 5, 8, 10, 11
Всього за семестр	30	30/2		90/148	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ПРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кільк годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кільк годин
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій до кожної з тем, проведення практичних робіт (в тому числі на місцевості)	15/2	- опрацювання незнайомих (нових) термінів, - опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами	20/37
ПРН16. Діяти у відповідності із принципами соціальної відповідальності та громадянської	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій до кожної з тем та	15	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання	20/37

свідомості.	практичних робіт з елементами аналізу життєвих ситуацій; модерування дискусій за результатами доповідей		практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - написання рефератів	
ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та графічних практичних робіт; перевірка мультимедійних презентацій	15	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт	30/37
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт	15	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - написання рефератів та/або тез доповідей	20/37
Всього годин		60/2		90/148

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Практична робота 1. Вступ до курсу. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	8 балів /8%	До 3 тижня
2.	Практична робота 2. Етногеографія як галузь наукових знань. Створення понятійного глосарію. Презентація з теми заняття.	9 балів /9%	До 4 тижня
3.	Практична робота 3. Концептуальні засади етногеографії. Есе або презентація з теми заняття.	9 балів /9%	До 5 тижня
4.	Практична робота 4. Методологічні та методичні основи етногеографічного дослідження держав. Створення понятійного глосарію. Есе/презентація з теми заняття.	9 балів /9%	До 6 тижня
5.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів/15%	До 7 тижня
6.	Практична робота 5. Етногеографічні процеси в Україні протягом XX ст. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	8 балів /8%	До 10 тижня
7.	Практична робота 6. Етногеографічна структура сучасної України. Створення понятійного глосарію. Презентація з теми заняття.	9 балів /9%	До 12 тижня
8.	Практична робота 7. Українці за межами України. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	9 балів /9%	До 13 тижня
9.	Практична робота 8. Сучасні проблеми етнонаціональних відносин в Україні. Створення понятійного глосарію. Есе або презентація з теми заняття.	9 балів / 9%	До 14 тижня
10.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів /15%	До 15 тижня

5.2.1. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Практична робота до теми 1. Вступ до курсу	0 балів	1-3 бали	4-6 балів	7-8 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота до теми 2. Етногеографія як галузь наукових знань.	0 балів	1-3 бали	4-7 балів	8-9 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота до теми 3. Концептуальні засади етногеографії	0 балів	1-3 бали	4-7 балів	8-9 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота до теми 4. Методологічні та методичні основи етногеографічного дослідження держав	0 балів	1-3 бали	4-7 балів	8-9 балів
	Практична робота не виконана, або виконана неправильно	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-3 бали	4-7 балів	8-13 балів	14-15 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Практична робота до теми 5. Етногеографічні процеси в Україні протягом XX ст.	0 балів	1-3 бали	4-6 балів	7-8 балів
	Практична робота не виконана, або виконана неправильно	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота до теми 6. Етногеографічна структура сучасної України	0 балів	1-3 бали	4-7 балів	8-9 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі

Практична робота до теми 7. Українці за межами України	0 балів	1-3 бали	4-7 балів	8-9 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота до теми 8. Сучасні проблеми етнічних відносин в Україні	0 балів	1-3 бали	4-7 балів	8-9 балів
	Практична робота не виконана	Робота виконана зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Робота виконана з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Робота виконана вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-3 бали	4-7 балів	8-13 балів	14-15 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.3. Формативне оцінювання

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Усні відповіді на окремі питання під час проведення лекцій та практичних робіт	Протягом всього семестру
3	Аналіз текстів за темами курсу опрацьованих студентом самостійно	Протягом всього семестру
4	Захист практичних робіт	Після здачі роботи
5	Проходження тестування з модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіка навчального процесу

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

1. Винниченко І. Україна 1920-1980-х: депортації, заслання, вислання. Київ: Ліра, 2019. 123 с.
2. Влах М. Географія населення. Словник-довідник. Львів, 2020. 156 с.
3. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти. Чернівці: Буковина, 2020. 242 с.
4. Дністрянський М. С. Україна в політико-географічному вимірі. Львів, 2020. 321 с.
5. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. Львів: Галич, 2021. 261 с.
6. Етнічні спільноти України: Довідник. Київ: Знання, 2021. 542 с.
7. Євтух В. Б. Етнополітика в Україні: правничий та культурологічний аспекти. Київ: Вища школа, 2020. 182 с.
8. Євтух В. Б., Трошинський В. Г., Галушко К. Ю., Чернова К. О. Етнонаціональна структура українського суспільства. Київ: Вища школа, 2021. 224 с.
9. Єпик Л. І. Конспект лекцій з дисципліни «Етногеографія України»: навчально-методичне видання для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, денної і заочної форми навчання / редактор Л. І. Єпик. Суми, 2024. 237 с.
10. Жук П., Мазур Н., Соломонюк Р., Турчак Р. Етнополітична карта світу ХХІ століття: Методичний і предметний коментарі. Тернопіль, 2020. 145 с.
11. Зарубіжні українці. Довідник. Київ: Освіта, 2020. 90 с.
12. Заставецька О. В., Заставецький Б.І., Ткач Д. В. Географія населення України. Навч. посібник. Тернопіль: Поліс, 2021. 232 с.
13. Заставний Ф. Д. Географія України. У 2. кн. Львів: Король Лев, 2022. 321 с.
14. Зінич В. Т. Сучасні етнодемографічні процеси в Україні. Київ: Знання, 2022. 150 с.
15. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. Київ: Освіта, 2020. 260 с.

6.2. Додаткові джерела

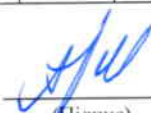
- Круль В. П. Ретроспективна географія поселень Західної України: Монографія. Чернівці, 2022.
- Круль В. П. Основи етнології: Навч. посібник. Чернівці, 2022.
- Кубійович В. Наукові праці // Упорядк. і вступ. стат. проф. О. Шаблія. Париж ; Львів, 2023.
- Кубійович В. Переселення на Західній Україні до 1938 року // Енциклопедія українознавства. Заг. част.. Перевид. в Україні. К., 2023.
- Куреляк В. Українці Румунської Мараморощини. Львів, 2020.
- Лаврук М.М. Гуцули Українських Карпат (етногеографічне дослідження). Львів, 2020.
- Леонюк В. Берестейській словник. Львів, 2020.
- Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Київ; Філадельфія, 2021.
- Лоза Ю. Україна. Історичний атлас. К., 2020.
- Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Відп. ред. Ю. І. Римаренко. К., 2020.

РЕЦЕНЗІЯ НА РОБОЧУ ПРОГРАМУ (СИЛАБУС) ЕТНОГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ПРН) відповідають НРК	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	✓		

Член проєктної групи ОП Туризм:

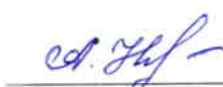
Коваленко О. В.
(ПІП)

(Підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	✓		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	✓		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної	✓		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	✓		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	✓		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	✓		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	✓		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	✓		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	✓		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	✓		
Література є актуальною	✓		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	✓		

Рецензент (викладач кафедри туризму)

Новікова А. В.
(ПІП)

(Підпис)